

Гуйван П.Д.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПРО НЕОБХІДНІ СУТНІСНІ ЕЛЕМЕНТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ НАБУВАЛЬНОЇ ДАВНОСТІ

У цій роботі досліджені питання сутності та юридичного змісту давнісного володіння як способу набуття власності на чужу річ. Проаналізовано суб'єктний склад осіб, що мають право на отримання права власності у зазначений спосіб. Вивчено питання про об'єкти, які можуть набуватися у власність за давністю володіння ними. Надана оцінка класичним доктринальним концепціям щодо складових частин давнісного володіння з точки зору їх сучасної доцільності та ефективності. Надані пропозиції стосовно детальнішої нормативної регламентації коментованих матеріальних відносин.

Ключові слова: *набувальна давність, нетитульне володіння, строк набуття власності.*

Постановка проблеми. Матеріальне право, що тривалий час не використовується з огляду на небажання чи неможливість реалізації носієм своїх повноважень, та, навпаки, досить тривале безтитульне володіння майном всупереч закону та чужому праву здавна привертала увагу дослідників. Справді, досить часто особа володіє певним майном, не будучи його власником, без правильно оформлених документів на володіння, проте це відбувається тривалий час. Як правило, особа добросовісно та відкрито заволоділа таким майном, а саме майно із часом поліпшується за рахунок праці або коштів володільця. У такому разі ЦК України передбачає право володільця на повноцінне набуття права власності із оформленням правовстановлюючих документів через суд на підставі ст. 344 ЦК України – в порядку «набувальної давності». Проте для регулювання давнісних набувальних відносин однієї статті у Цивільному кодексі відверто замало. Відтак досить часто відносини щодо набуття власності за давністю володіння не мають безпосереднього нормативного опосередкування, що не додає їм правової визначеності.

Деякою мірою цьому сприяє і не досить вдала побудова самої статті 344 ЦКУ. До прикладу, у ч. 1 цієї норми вказані обов'язкові реквізити давнісного володіння, за наявності та дотримання яких може відбутися набуття права власності на чужу річ після тривалого володіння нею – відкритість та безперервність нетитульної окупації протягом встановлених законом строків. Разом з тим український закон встановлює і таку підставу

для початку набувальної давності, як неповернення володільцем майна після закінчення строку титулу та не витребування речі власником упродовж позовної давності. Але ч. 3 ст. 344, яка регулює ці питання, не висуває до давнісного набувального строку, що почався за таких умов, указаних вимог стосовно його безперервності та відкритості. Насправді, за будь-яких підстав виникнення юридичний зміст набувальної давності має бути однаковим.

Такі ж проблеми виникають, коли буквально застосовувати правило ч. 3 цієї ж статті Цивільного кодексу стосовно того, що втрата не зі своєї волі майна його володільцем не перериває набувальної давності у разі повернення майна протягом одного року або пред'явлення протягом цього строку позову про його витребування. Прямолінійне читання цієї норми призводить до висновку, що захист нетитульного триваючого володіння може відбуватися, лише коли особа не повернула майно власнику після спливу договору. Тобто позов про захист свого володіння добросовісний набувач пред'явити не вправі. На щастя, під тиском науковців, які дали належні пояснення та обґрунтування, сучасна судова практика застосовує правильний за суттю підхід, надаючи можливість посесорного захисту всім давнісним володільцям. А ось законодавець поки що не «рухається». То прикро, бо, враховуючи невелику кількість правозастосовної практики щодо захисту давнісного володіння нині, та, безумовно, значне збільшення кількості подібних спорів у разі, коли Україна справді почне рухатися до ринкових відносин та

дотримання європейських цінностей, такі нормативні коригування є дуже важливими, нагальними й актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з науковим обґрунтуванням запровадження та ефективності правового інструментарію набувальної давності як однієї з важливих підстав набуття права власності, досліджені такими вченими, як Д.І. Мейєр, І.Є. Енгельман, А.К. Бутовський, К.І. Скловський, Г.А. Гаджієв, В.А. Рахмілович, В.І. Цікало, В.П. Маковій та іншими. Разом з тим проведені науковцями дослідження в межах наявної емпіричної бази в основному зосереджувалися на вивченні та обґрунтуванні самого механізму набувальної давності як способу отримання власності. Переважно оцінювалася ефективність та результативність встановлених законом на час здійснення дослідження складових елементів такого темпорального виміру, як давність набуття речового права. Водночас питанням сутності та юридичного характеру суб'єктно-об'єктного складу правовідносин, що відбуваються упродовж дії набувального строку, ще бракує уваги. Саме на вивчення цього аспекту матеріальних взаємодій у контексті змісту суб'єктивного права на давнісне володіння **спрямована ця праця.**

Виклад основного матеріалу. Як ми вже зазначили вище, чинний український закон та його адаптація до реальної сутності відносин, що складаються у досить прогресивному напрямі поживлення матеріального обороту, – відновленні обігосдатності низки об'єктів шляхом запровадження (точніше – відновлення) цивільно-правового інституту набувальної давності, встановлює певні вимоги до давнісного володіння. Лише за умови їх дотримання окупантом він після спливу встановленого нормативно строку отримує право власності на утримувану ним річ. Це такі чинники, як добросовісне заволодіння чужим майном або неповернення користувачем речі після закінчення строку дії договору і спливу позовної давності щодо вимог про віднакцію; відкритість та безперервність володіння. Та, попри вказаний вичерпний перелік підстав набуття власності за давністю володіння чужим майном, існує ще низка спеціальних вимог, без дотримання яких набуття власності за давністю стає просто неможливим. На жаль, хоча ці передумови правильно оцінюються в доктрині і правозастосовній практиці, вони не відображені у нормативному порядку. Між тим вказані чинники є надзвичайно важливими для фактичного визначення сутності

та юридичного змісту давнісного набувального інституту. Йдеться про встановлення правового статусу набувачів, визначеність об'єктного переліку майна, що може набуватися у такий спосіб у власність, характеру певних особливостей давнісного володіння тощо.

Сучасне цивільне законодавство, яке регулює порядок набуття майна у власність за набувальною давністю, не містить обмежень стосовно об'єктного складу такого майна. Отже, коментований інститут стосується, здавалося б, будь-яких речей та будь-якої форми власності. Разом з тим, очевидно, що вказане правило має виняток, який відноситься до тих видів майна, які не можуть перебувати у власності набувача або вилучені з цивільного обігу. Інакше кажучи, майно має бути обороздатним [1, с. 12], не краденим. Не можуть вважатися об'єктами набуття власності за давністю новостворене чи перероблене майно, знахідка та скарб тощо, бо порядок та підстави отримання такого права на них визначені спеціальними статтями глави 24 Цивільного кодексу. З огляду на загальні правила можна зробити висновок, що набувальна давність не застосовується до об'єктів, виключених із цивільного обороту (ст. 178 ЦК), або до таких об'єктів, щодо яких не може бути встановлене право власності як абсолютне речове право (майнові права, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація тощо) [2].

Також спірним є питання про можливість стати власником безхазяйного майна у разі тривалого його утримання. Російські дослідники, спираючись на редакцію ст. 234 ЦК РФ, вважають такий варіант цілком прийнятним [3, с. 195], позаяк відповідна норма не дає абсолютно чітких критеріїв давнісного володіння, а судова практика припускає розширене його тлумачення. Інша ситуація в українському правовому полі. Наше законодавство допускає конкуренцію правових норм та викликає труднощі у визначенні, якій з них має бути надана перевага [4, с. 116]. З одного боку, у ч. 2 ст. 335 ЦКУ вказується, що безхазяйні рухомі речі можуть набуватися у власність за набувальною давністю. З іншого, ч. 1 та ч. 3 ст. 344 ЦКУ дають вичерпний перелік суб'єктів (добросовісний набувач та особа, що утримує річ після спливу строку договору), які можуть набути таке право за давністю. Навряд чи можна до них віднести набувача безхазяйної речі, особливо об'єкта нерухоності.

Українська судова практика вважає питання про набуття власності за давністю володіння безхазяйним нерухомим майном вирішеним.

Так, у п. 11 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 від 7 лютого 2014 року «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав» вказано, що право власності за набувальною давністю може бути набуто на майно, яке належить на праві власності іншій особі (а не особі, яка заявляє про давність володіння), а також на безхазяйну річ. Отже, встановлення власника майна або безхазяйності речі є однією з обставин, що має юридичне значення і підлягає доведенню під час ухвалення рішення суду. Виходячи зі змісту статей 335 і 344 ЦК, взяття безхазяйної нерухомої речі на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вона розміщена, і наступна відмова суду в переданні цієї нерухомої речі у комунальну власність не є необхідною умовою для набуття права власності на цей об'єкт третіми особами за набувальною давністю [5]. Однак впадає в очі обставина, що національне цивільне законодавство взагалі не передбачає набуття у власність нерухомих безхазяйних речей за давністю володіння (ст. 335 ЦКУ). Отже, висновки, наведені у зазначеній вище постанові Пленуму ВСС, є передчасними. Насамперед, слід у нормативному порядку усунути вказані неузгодженості, прописавши в законі механізм заволодіння безхазяйною річчю.

Крім необхідних властивостей самого майна, що може набуватися у власність за давністю окупації, доктрина та законодавство напрацювали низку чинників, що мають юридичне значення для перетворення повноваження на давнісне володіння на право власності. У літературі вказана думка, що задля отримання власності за цим механізмом має реалізуватися комплексний фактичний склад, до якого входять: нетитульне, безперервне та відкрите володіння, добра совість набувача (*bona fides*), вплив встановленого законом набувального строку (закінчення права на давнісне володіння). Для нерухомих речей до такого складу ще слід додати два чинники: судове визнання права власності та державна реєстрація майна [1, с. 23–24]. Зазначені вимоги для визнання володіння давнісним вказані безпосередньо в законі. Однак окремі фактори, що забезпечують ефективність набувальної давності, не відображені нормативно, тож потребують додаткової доктринальної оцінки. Розглянемо детальніше окремі з них.

Першим таким фактором є обов'язкова незаконність володіння. Інакше кажучи, особа, яка володіє майном на певному правовому титулі, ніколи не набуде його у власність. Отже, оскільки титульний володілець-невласник зазвичай отримує річ на підставі договору (зберігання, оренди, позички), він не може стати власником за давністю утримування речі. Набуття права власності на майно за набувальною давністю неможливе, коли існує титульне володіння, тобто особа володіє майном на певній правовій підставі, навіть оформленої не повністю правильно або за положенням вже не чинного законодавства. Так, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглядаючи конкретний спір, встановив, що фізична особа тривалий час володіла нерухомістю, яка за старим законодавством була оформлена на юридичну особу, пізніше ця юридична особа була ліквідована. Але у неї виявився правонаступник – інша юридична особа, між нею та володільцем виник спір. Фізична особа не уклала з ліквідованою юридичною особою нотаріально посвідченого договору купівлі-продажу нерухомого майна, тобто була лише фактичним володільцем, а не законним власником спірного майна. Свій позов про визнання права власності на майно за набувальною давністю особа обґрунтовувала ст. 344 ЦК України та документами, підписаними із ліквідованим власником: акт приймання-передачі майна, прибуткова накладна та касовий ордер, які датовані 1991 роком. Але якраз ці документи і стали підставою для встановлення судом титульного володіння майном і підставою для відмови у задоволенні позову [6].

У цьому контексті К.І. Скловський акцентує увагу на тих випадках, коли організація, що стала правонаступником державного підприємства в результаті приватизації, продовжує володіти певним об'єктом, що не був приватизованим (не включеним до статутного фонду під час приватизації). Спір, що може виникнути за таких обставин щодо належності такого майна, вчений пропонує вирішувати таким чином. Фактичний володілець не може набути права власності за давністю, бо свого часу отримав річ від держави в оперативне управління (господарське відання), яке, власне, і триває надалі. Власник цього майна – держава продовжує бути відомим, а такий титул, як право оперативного управління, дає законну підставу володіння, що, своєю чергою, виключає набуття за давністю. Якщо ж такий титул після приватизації відпадає (бо він не притаманний приватним

організаціям), то це все одно не поліпшує позицію володільця [7, с. 18–19]. Правова оцінка наведеної ситуації не є однозначною. Справа в тому, що російське та українське цивільне законодавства дещо відрізняються у питанні встановлення кола осіб, що можуть набути власність за давністю володіння. Зокрема, перелік таких суб'єктів за українським ЦК розширений за рахунок тих осіб, що отримали майно на правовій підставі (за договором), але після відпадиння такої підстави не повернули його власникам. Відтак український закон є більш ліберальний до таких набувачів і за наявності інших обставин дає їм змогу з часом стати власником такого майна.

Проте свого часу теза про неможливість набути власність за давністю володіння майном титульним окупантом була далєбі не безспірною. Зокрема, деякі дослідники вважали, що довічне володіння із плином часу може перетворитися на право власності. Подібна позиція була спростована детальним аналізом сутності цих відносин, здійсненим ще дореволюційними російськими цивілістами. Адже для набуття власності за давністю володіння останнє не повинне мати належної правової підстави. Якщо ж титул права визначений, воно спирається на юридичне підґрунтя – давності за володінням бути не може. Якщо є права для володіння – не може йтися про давність. Довічне володіння не може мати характеру власності (володіння майном як своїм, виключно для себе тощо), оскільки воно, навіть виходячи з його назви, закінчується зі смертю особи, тобто поняття про давність володіння поєднується з уявленням про його закінчення і перехід права до іншої особи [8, с. 15].

Право власності за набувальною давністю може виникнути лише у тому разі, коли власник позбавлений реального володіння майном. Коли ж останній час від часу отримує його у володіння та користування, відсутні необхідні передумови для кваліфікації володіння набувача як давнісного. Те ж можна сказати і про набуття представниками прав на річ за давністю: їх володіння не характеризується такою необхідною ознакою, як здійснення дії від власного імені. Представник володіє річчю від імені іншої особи, а значить не може бути суб'єктом давнісного її набуття [9, с. 177]. Проте це зовсім не означає, що у результаті володіння представника не може виникнути право власності для суб'єкта, якого він представляє. Для закріплення за давністю майна не важливо, хто здійснює володіння, сама особа чи її представник [10, с. 1].

На переконання цивілістів позаминулого століття, як порушення такого володіння могло розцінюватися рішення документального власника щодо розпорядження своїм майном, що означало, що володілець не здійснював цього права «у вигляді власності» і це перешкоджало йому набути право власності на це майно [11, с. 1140]. Але таке розуміння повноважень документального власника було прийнятним у той час, коли за законом тривалість набувального строку та позовної давності була однаковою і становила 10 років. Тобто неволодіючий власник на час розпорядження своїм майном мав матеріальне право на захист своєї власності у судовому порядку. Чи діє вказане правило зараз, коли позовна давність, як правило, закінчується задовго до спливу набувальної? На нашу думку, скорочення позовного строку не вплинуло на сутність самих відносин, що опосередковуються коментованими правовими інститутами. Як відомо, цивільне право, зокрема і право власності, не припиняється із збігом позовної давності за вимогами про його захист. Отже, вказане матеріальне право належить його носієві і після зазначеного моменту незалежно від втрати ним здатності до примусового захисту. Таким чином, правоволоділець може здійснювати будь-які повноваження, що витікають з права власності і припустимі фізично. Зокрема, він вправі розпорядитися своїм майном: продати його, подарувати тощо. Законодавство України не забороняє вчинити вказані дії шляхом документального переоформлення права власності без фактичної передачі об'єкта. Отже, майно, що перебуває у нетитульному володінні, отримає нового власника, попри утримання його «як власного».

У науці часто обстоюється теза, що особливою характеристикою набувальної давності є факт, що окупант упродовж цього строку відноситься до утримуваного ним майна як до власного. Яку ж властивість давнісної окупації, необхідну за законом для набуття права власності, уособлює «володіння майном як власним». Неважко помітити, що цей чинник може мати свій прояв лише в динаміці, тобто він стосується триваючого процесу, а не разової події. Та і в законі йдеться про «володіння», а не «заволодіння». Набувач може, звісно, оцінювати річ як власну на час її отримання, але таке його переконання визначатиме лише *bone fides*. Добра совість набувача переважно носить суб'єктивний характер, а її вади мають бути обґрунтовано доведені. Натомість подальше давнісне володіння річчю як власною спирається не стільки (і не тільки) на усвідомлення цього утри-

мувачем. Більш принциповим є сприйняття такого взаємозв'язку між суб'єктом та об'єктом з боку третіх осіб. І воно є визначальним для правової кваліфікації. Отже, володіння майном як власним характеризує триваючий процес утримання майна протягом давнісного строку, а якщо точніше – то таку темпоральну ознаку набувального механізму, як відкритість володіння.

До речі, чинне цивільне законодавство, враховуючи тривалу еволюцію коментованих відносин та нинішній їх стан, досить істотно відхилилося від класичного змісту передумов для набуття власності за давністю, постульованих півтора століття тому. Так, у той період давнісним володінням (земською давністю) визначалось (поряд з уже коментованим володінням «як власним») спокійне, неперервне та беззаперечне його здійснення протягом встановленого часу [12, с. 283]. Як бачимо, наразі вимоги стосовно беззаперечності та спокою володіння вилучені. Це і зрозуміло. Скажімо, вимога щодо беззаперечності (безспірності) давнісного володіння прямо не узгоджується з чинною моделлю коментованого набувального механізму. Тож не можна погодитися з П.В. Поповичем, який, доводячи тезу про обов'язкову безспірність володіння для давності, стверджує, що воно черпає свою справедливу основу та отримує виправдання з точки зору недоторканності власності у мовчазній юридичній угоді, яка триває протягом давнісного строку у вигляді домовленості між власником і фактичним володільцем про уступку майна, що проявляється у бездіяльності власника протягом явного порушення його прав шляхом безмовного зречення власності (мовчазного дарування) на користь володільця [13, с. 31–32, 70–73]. Насправді, протягом володіння для давності, котре почалося у добросовісного набувача від терміну окупації речі, до нього цілком може бути пред'явлено позов власника про витребування майна. Тобто володіння стає заперечуваним. Якщо подібне домагання виникне протягом позовної давності, річ відбере власник, давнісне володіння припиниться. Коли ж віндикаційний позов буде пред'явлено після спливу позовної давності, і окупант заперечуватиме проти домагання саме з цієї причини, оспорювання володіння не матиме жодного впливу на його перебіг. Що ж стосується осіб, які володіють для давності після закінчення дії договору (ч. 3 ст. 344 ЦКУ), то перебіг набувального строку для них починається після закінчення позовної

давності. Відтак спірність їх володіння взагалі не має принципового значення.

Те ж саме слід сказати і щодо вимоги про спокійність володіння. За класичним визначенням російської цивілістики другої половини XIX століття спокійне давнісне володіння як безтурботне та не тривожне характеризує процес отримання власності [14, с. 16; 15, с. 229; 16, с. 72]. Володіння може вважатися неспокійним, коли особа, усвідомлюючи відсутність у неї права, вчиняє видимі дії щодо зовнішньої легітимізації окупації (внутрішній фактор) або тоді, коли володіння перебуває під впливом фактичних нападів, на які набувач реагує без звернення до юрисдикційних органів (зовнішній фактор) [17, с. 327–331]. Критерій спокійності володіння, як і його безспірності, мав право на існування у тому законодавстві, що не надавало вирішального значення *bona fides* у заволодінні річчю. Нині ж добросовісність набувача цілком справедливо вважається головною ознакою володіння для давності, тож наявність цієї обставини цілком охоплює описані чинники, потреба у яких відпала. А для володільців, що утримують річ після відпадання у них титулу, питання про спокійність володіння в наведеному вище розумінні взагалі не актуальне. Бо ситуація, коли давнісний володільця від самого початку знає про незаконність окупації, прямо санкціонована законом. Такої позиції дотримуються як численні дослідники питання, так і досить часто законодавчі акти (пар. 937 Німецького цивільного укладення), які як необхідну передумову набуття власності вказують добросовісність як необхідну якісну характеристику [18, с. 288–290].

З урахуванням викладеного можемо зробити певні **висновки**. Перелік елементів давнісного володіння для набуття власності, встановлений у ст. 344 ЦКУ, є визначальним, але не вичерпним. Істотне значення має також характеристика об'єктів, що можуть без належного титулу утримуватися окупантом. Важливим є і суб'єктний склад давнісних набувачів права власності. Відтак на законодавчому рівні та в судовій практиці підлягає закріпленню конкретний зміст окремих елементів володіння для давності. Подібні коригування доцільно зробити в нормативному плані, аби запобігти суб'єктивізму у судовому визначенні сутності відносин, які виникають у разі практичного застосування положень правового інституту набувальної давності.

Список літератури:

1. Карлова Н.В., Михеева Л.Ю. Приобретательная давность и правила ее применения. М.: Палеонтип, 2002. 96 с.
2. Верховний Суд України «Аналіз деяких питань застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ». URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(print\)/1207B66D24762C1DC2257D0E004CC419](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(print)/1207B66D24762C1DC2257D0E004CC419).
3. Дождев Д.В. Основание защиты владения в римском праве. М.: Из-во ИГиП РАН, 1996. 240 с.
4. Северова Є.С. Набувальна давність у цивільному праві України: питання застосування за матеріалами судової практики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 17. Ужгород 2011. С. 114–118.
5. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 від 7 лютого 2014 року «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14>.
6. Постанова Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 лютого 2017р. у справі № 126/3733/15-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64891157>.
7. Калачов Н. О давности по русскому гражданскому праву. По поводу сочинения г. Энгельмана: Die Verjährung nach russischem Privatrecht. Dorpat, 1867 г. Юридический вестник (изд. Московского юридического общества: 1867–1868), Кн. 1. Июль. М., 1867. С. 11–18.
8. Скловский К. Приобретательная давность. Российская юстиция. 1993. № 3. С. 18–19.
9. Боровиковский А. Отчет судьи. Давность. С-Пб., 1892. Т. II. 260 с.
10. Бутовский А.Н. Давность и юридические лица. Вестник права и нотариата. 1909. № 2. С. 1–2.
11. Решение гражданского кассационного Сената 1906 г. № 42. Див. Левитский М.А. К вопросу о давности. Вестник права и нотариата, 1910. № 38. С. 1139–1140.
12. Цікало В. Розвиток інституту давності у цивільних правовідносинах. Вісник Львівського університету. Серія юридична. Вип. 35. Львів: ЛДУ, 2000. С. 281–286.
13. Попович П.В. Приобретательная давность по русскому и остзейскому гражданскому праву, равно по проекту гражданского уложения. Варшава, 1913. 252 с.
14. Бутовский А.К. Давность владения. СПб., 1911. 103 с.
15. Куницын А. Приобретение права собственности давностью владения. Журнал министерства юстиции. 1864. № 11. Т. 22. Часть неофиц. 2. С. 47–78, 225–248, 493–530.
16. Бабаев А.Б. Система вещных прав: монография. М.: Волтерс Клувер, 2007. 408 с.
17. Энгельман И.Е. О давности по русскому гражданскому праву: Историко-догматическое исследование. М.: Статут, 2003. 411 с.
18. Цікало В.І. Поняття набувної давності. Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип.13. К.: Інститут держави і права НАН України, 2001. С. 288–290.

**О НЕОБХОДИМЫХ СУЩНОСТНЫХ ЭЛЕМЕНТАХ ПРИМЕНЕНИЯ
ИНСТИТУТА ПРИОБРЕТАТЕЛЬНОЙ ДАВНОСТИ**

В данной работе исследованы вопросы сущности и юридического содержания давностного владения как способа приобретения собственности на чужую вещь. Проанализирован субъектный состав лиц, имеющих право на получение права собственности указанным образом. Изучен вопрос об объектах, которые могут приобретаться в собственность по давности владения ими. Дана оценка классическим доктринальным концепциям относительно составных частей давностного владения с точки зрения их современной целесообразности и эффективности. Предоставлены предложения по дополнительной нормативной регламентации комментируемых материальных отношений.

Ключевые слова: приобретательная давность, нетитульное владение, срок приобретения собственности.

**ABOUT THE NECESSARY ESSENTIAL ELEMENTS OF THE APPLICATION
OF THE INSTITUTION OF ACQUISITIVE PRESCRIPTION**

In this paper questions of the essence and legal content of long-standing possession as a way of acquiring property on someone else's thing are investigated. The subject composition of persons, who have the right to obtain ownership in the manner indicated is analyzed. The issue of objects that can be acquired into ownership after the possession of them has been studied. The classical doctrinal concepts regarding the components of the long-standing ownership are evaluated from the point of view of their current expediency and effectiveness. The proposals on additional regulatory regulation of the material relations commented are provided.

Key words: acquisitive prescription, non-titular possession, term of acquisition of property.